

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יום י"ט ניסן - יומא דהילולא של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע ועכ"ל

מסופר על הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע, שבעת שהרגיש בעצמו שעשה איזה דבר שלא כדת, הכניס ידו לתוך האש כדי לשורפו, אך כמובן שהאש לא נגעה בגוף קדוש כמותו, והתאונן בעצמו על שפלותו שאפילו האש אינה רוצה לנגוע בו...

הרה"ק בעל התניא זי"ע אמר פעם לנכדו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע, בזה הלשון: "היה לך סבא גדול מאד, אני מתכוין לסבך רבי אהרן הגדול. כשהיינו יחד אצל המגיד ממעזריטש, אני הייתי זה שהכרתי את תכונותיהם של כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו של האדם, ויודע אני שישנו גיד שנמצא אצל כל אדם מתחת לשפתיים, והוא אינו זז במשך כל ימי חייו של האדם אלא רח"ל בשעה שהאדם רואה את מלאך המות לפניו במלוא עוזו, רק אז זז הגיד הזה מרוב פחד. ואצל סבך הקדוש, היה גיד זה זז בכל יום במשך שעותיים לאחר התפילה, מפחד ה' ומהדר גאונו."

פעם בא אחד מתלמידיו של רבי אהרן הגדול זי"ע להסתופף בצילו, וראה איך שהרבי מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח. חלפה לו מחשבה במוחו לרגע: הרי גם אני אוכל תפוחים ומברך... ומה אם כן ההבדל ביני לרבי?

רבי אהרן שהרגיש תיכף במחשבתו של אותו חסיד, פנה אליו מיד ושאלו: תאמר לי בערל, מה ההבדל ביני ובינך, אני מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, וגם אתה מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, ומה הנפקא מינה?

והתיכף המשיך ר' אהרן להסביר, ואמר כך: הנה אני יוצא בבוקר לתפילת שחרית, ורואה אני בדרך את עץ התפוחים וכולי מתמלא התפעלות דקדושה, כמה נאים מעשיו של הקב"ה, וחושב אני בהתרגשות, מה רבו מעשיו ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך. ולרוב השמחה בה' יתברך, מתחשק לי להודות לפניו ולברך ברוך אתה ה' בורא פרי העץ, וכמעט שהברכה מתפרצת מפי. אך נעצר אני מלברך, משום שבלי לאכול מהתפוח הרי אסור לברך, וממילא אני לוקח תפוח ואני מברך בורא פרי העץ, ואני טועם מן התפוח כדי שלא תהא ברכה לבטלה!

אך אתה - ממשיך הרבי - יוצא בשחרית לביהכ"ס ועובר ליד עץ התפוחים, וכבר מרחוק מבחין אתה בתפוחים עסיסיים גדולים ויפים, ומתחשק לך לאכול מהתפוחים, ואתה כבר מדמיין לעצמך את הטעם, זה מתוק וזה חמוץ... הפלא ופלא, עד שמתחשק לך לאכול תפוחים. ומה אתה עושה? ממחר לשוק וקונה תפוחים טעימים כפי שראו עיניך, ואתה ממחר לביתך וכבר רוצה לנגוס בהם להנאתך, אך ברגע האחרון נעצר ונזכר אתה לנפשך: אוי... הרי אני יהודי, אסור לאכול בלי ברכה... ואז מברך אתה בורא פרי העץ ואוכל את התפוח.

אם כן, מסיים הרבי, שנינו אוכלים תפוח ושנינו מברכים בורא פרי העץ, אך ההבדל הוא, שאני אוכל תפוח כדי שאוכל לברך בורא פרי העץ, ואילו אתה מברך בורא פרי העץ כדי שתוכל לאכול תפוח!

"לפני שיצאתי לדרכי הנה, באתי לאבי להפרד ממנו, בקש אבי הקדוש מאמי שתכין לי כוס תה. אמי הביאה לי כוס תה חם, ואני ישבתי ולא שתיתי. שאל אותי אבי הקדוש למה אינני שותה, ואני עניתי לו: "ס' קאכט" [זה רותח. מילה זו יש לה גם משמעות באידיש - זה מבשל]. מיד כשאבי הקדוש שמע מילים אלו, קם והתחיל לצעוק עלי: "איך אתה אומר שזה מבשל, כשחז"ל אומרים כלי שני אינו מבשל?! אינך מתבייש?!"

כשמעו הרה"ק מקאצק זי"ע את הסיפור נהנה מאוד, ואמר: "אכן, לזה התכוונתי..."

לקט פנינים לחג הפסח

הרה"ק רבי יוחנן מטאלאנא צוק"ל ישב פעם בליד הסדר עם בניו ונכדיו, ולפתע נכנס אחד מנכדיו הקטנים עם בקבוק בירה. מיד קמה בהלה, כל המסובים התחילו לצעוק, כשהילד עומד נבוך ולא יודע מה רוצים ממנו. רבי יוחנן השתיק את כולם, ובשלוה אופיינית ניגש לתינוק ואמר לו בקול רגוע: תניח את זה על הרצפה, מוישלה. הוא הפך על זה קערה, ובקול שמח אמר לתינוק: תודה רבה לך מוישלה, שבזכותך אני יכול לקיים את מאמר חז"ל...

הגאון הקדוש רבי משולם איגרא צוק"ל היו לו חומרות נוראות בפסח, ובפרט באפיית המצות היו לו הרבה חומרות, ולאחר כל החומרות לא אכל מצה חוץ משלשת המצות של ערב פסח.

פעם אחת טענה המשרתת בערב פסח ולקחה מאותם מצות ובישלה מהם אוכל לילדים. לאחר זמן מה כשתפסה את עצמה, והבינה מה מצפה לה, יצאה מיד וברחה מהבית. שמעה זאת הרבנית וגם היא ברחת מהבית, כשהיא מחליטה לחזור רק לאחר שיבחין בעלה הקדוש במה שאירע.

כשחזר רבי משולם איגרא מבית הכנסת, לא רצה להתחיל כלום עד שתבוא הרבנית והמתין לה. כשנכנסה בידך אותה ב'גוט יום טוב' לבבי, אך היא עונה לעומתו בשפה רפה: וכי אינך יודע שלא נשאר לך מצות? מיד נענה הגאון כשהוא תמה: וכי אין עוד מצות?...

הגאון הצדיק רבי זלמן ברייל זצ"ל היה מקפיד מאוד על ה'ערב פסח מצות' שלו ושמר אותם מכל משמר. פעם אחת שיחקו נכדיו והשתובבו, ובאמצע המשחק הפילו את המצות ושברום. מיד נעמד רבי זלמן ואמר: "תודה לך רבונו של עולם על הנכדים המתוקים שיש לי!"

איך מתחממים המים של חמי טבריה

בדף היומי שנלמד השבוע (שבת דף לט ע"א) מוזכר שחמי טבריה 'חלפי אפתחא דגיהנם' [חולפים על פתחו של גיהנם ושם הם מתחממים].

בזה מברך כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור צוק"ל מה שאמר במסכת פסחים (דף ח ע"ב) "מפני מה אין חמי טבריה בירושלים, כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אילמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבריה דיינו, ונמצאת עליה שלא לשמה". ולכאורה שאלתם של חז"ל 'מפני מה אין חמי טבריה בירושלים' אינה מובנת כלל, וכי למה יהיו חמי טבריה בירושלים אם הם נבראו בטבריה?

אמנם במסכת עירובין (דף יט ע"א) שנינו: "שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים", ואם כן לפי הגמרא הנ"ל שחמי טבריה חולפים על פתחו של גיהנם, היו צריכים לצאת בירושלים, ששם הוא פתחו של גיהנם, ולכן שאלו חז"ל מפני מה אין חמי טבריה בירושלים, והטעם הוא כדי שעולי רגלים לא יעלו לירושלים לצורך רחיצה בחמי טבריה.

ואגב, יש לציין למה שכתב רש"י בפרשת נח (ח,ב) שחמי טבריה נשארו מהמים החמים של המבול, [ומקור הדבר בגמ' סנהדרין (דף קח ע"א)].

עוד יש לציין מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (מסכת נגעים תחילת פרק ט) אודות חמי טבריה, "שהם מתחממין בעברם על מקורות הקנקתוס והגפרית ודומיהן". וראה מה שכתב בשו"ת הלכות קטנות (חלק א סימן קפט) שחמי טבריה עוברים דרך מוצא הגפרית ומתחממים שם. והוסיף שם שאין זה סותר למה שאמר חז"ל בגמרא שחולפים על פתחה של גיהנם, כי היינו הך כמו שנאמר [בפרשת נצבים] "גפרית ומלח שרפה כל ארצה".

ה'ריתחא דאורייתא'

של הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב

השבוע נלמד בדף היומי (שבת דף מ ע"ב) כלי שני אינו מבשל.

בספר 'שיח שרפי קודש' [שיחות ועובדות מגדולי אדמו"ר פולין] מביא על כך סיפור מאלף. הרה"ק רבי וואלף מטשכנוב זי"ע, בנו של הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב זי"ע, היה נוסע אל הרה"ק מקאצק זי"ע. תמיד כשרבי וואלף היה מגיע לקאצק, היה הרבי מבקש ממנו שיספר משהו מאביו הקדוש. פעם אחת הגיע רבי וואלף לקאצק, והרבי מבקש ממנו כרגיל שיספר משהו, אך רבי וואלף לא היה לו מה לספר. "אין לך שום דבר לספר מאבך?!", תמה הרבי. רבי וואלף חשב וחשב עד שנוזר, וכך סיפר:

מיני מתיקה

אנו אומרים בהגדה 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו'. ולכאורה הדבר אינו מובן כלל, איזו מעלה יש להר שומם בלי התורה הקדושה? וחשבתי בחמלת השם עלי ובסייעתא דשמיא, כי הקב"ה בחר כידוע דוקא בהר סיני לתת עליו את התורה, כי הוא היה עניו וצנוע, הוא אומר שהר סיני מסמל עבורנו את מידת הענווה. ועל כן אומר לנו בעל ההגדה כי אם נזכה לחיות בענווה, דיינו, כי בזכות זה נזכה גם לקבל את התורה, שהרי על בעל גאווה כתוב אין אני והוא יכולין לדור בכפיפה אחת, אם כן על ידי הענווה שורה בנו השכינה, והרי קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הם, ממילא תוכל גם התורה להתקיים בנו.

בליל התקדש חג הפסח תשס"ה אחר עריכת הסדר העילאי, פנה כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא שליט"א בחדרו הק' אל נכדו הילד בן-הארבע חיים מאיר בהר"י טברסקי שי', שעבר אז טיפולים כימותרפיים קשים ל"ע למיגור המחלה הממארת שקיננה בגופו רח"ל. ושאל אותו: "האסט געהאט מרור ביים סדר? [האם היה לך מרור?]. כאשר הילד ענה בחיוב, המשיך רבינו ואמר: "אמת אז נאך מרור קומען גוטע זאכן? [זה נכון שאחרי מרור באים דברים טובים?...]. ובכן נטע בלב הרך חי-עולם של אמונה ובטחון בה', שאחרי כל תקופה קשה ל"ע, מגיעים הטוב והחסד הנגלים איה". ואכן השנה [תש"פ] בחדש מרחשוון, התחתן הילד של

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

כצו השעה יש לשים לב להלכה מאד אקטואלית בימים אלה.

התורה הקדושה אומרת לנו בעשרת הדברות בפר' יתרו (ב, יב): **"כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך על האדמה אשר ה' אלקיך נותן לך"**.

אנחנו נמצאים במצב קשה מאוד, לא רק בארץ ישראל, אלא בכל העולם כולו. בכל העולם שוררת חרדה קיומית. וזה הזמן עבורנו להבין את התפקיד שלנו כילדים כלפי ההורים. לצערנו אנחנו לא יכולים לבקר את ההורים פיזית בגלל המצב הקשה, אבל לכל אחד מאתנו יש מכשיר טלפון. הבה נגלה התעניינות בשלום האבא. הבה נגלה התעניינות בשלום האמא.

מורי ורבותי, ההורים המבוגרים זקוקים לנו לעת עתה במצב הנוכחי כמו אביר לנשימה. הם בחרדה פי עשר מאתנו. הם לצערנו בקבוצת סיכון יותר גדולה מאתנו. אז מה התפקיד שלנו לעת עתה עד יעבור זעם? להקדיש כל יום ויום כמה דקות יקרות בטלפון עם האבא ועם האמא. זה צו השעה, זה פיקוח נפש.

אני מכיר אנשים יקרים שבזמן שהם משוחחים בטלפון עם ההורים שלהם, העולם עוצר מלכת. הם בחיים לא יעברו לטלפון אחר באמצע השיחה. הזמן שהם מדברים עם ההורים הוא קודש קדשים.

אסיים בדבריו הנוראים של ספר החינוך (מצוה ל"ג): **"שראו לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה"**. אתם שומעים את המילים של החינוך? מי שלא מכבד הורים הוא נבל! הוא מתנכר! הוא כפוי טובה! ממשיך החינוך: **"שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים, ושיתן אל לבו כי האב ואם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו"**. ינסה כל אחד לחשוב מה האבא עשה בשבילו מהיום שהוא נולד. מה האמא עשתה בשבילו מהיום שהוא נולד. כמה השקיעו בו, כמה קושי הם חוו עד שזכו לעשות לו בר מצוה, לחתן אותו וכו'.

אני מאחל לכל קוראינו החשובים, שנזכה בזכות כיבוד אב ואם שיתקיים בנו 'למען יאריכון ימך', אריכות ימים ושנים טובות מתוך בריות גופא אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור הדף היומי, ד' ניסן תש"פ)

מגנזי החכמה

בלילה שלפני פתיחת הכנסיה הגדולה הראשונה בוינא, התקיימה אסיפת רבנים בביתו של כ"ק מרן הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ז"ע ועכ"ל, בה עלו על הפרק כמה עניינים הנוגעים לסדר היום.

סיפר ר' יוסף הלפרין ז"ל ממונצ'סטר, ששמע מאביו הגה"ח רבי שמואל הלפרין זצ"ל שהשתתף באסיפה זו, כי אחד מהנוכחים שם עורר שבמזג האויר החם ששרר אז עלול להיות ח"ו תקלות שכל כך הרבה אנשים התרכזו באולם אחד. הגיב הרבי הקדוש מטשורטקוב: אתם הרבנים אשמים בזה!

כמובן שהשתררה שם מבוכה. מה הרבי מתכוון שהרבנים אשמים בזה?! פנו לרבי ושאלו אותו מה כוונתו. הסביר הרבי כך: חז"ל אומרים במסכת שבת (דף י') 'כל דיין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'. והנה הגמרא בעירובין (דף ג') אומרת 'קדירה דבי שותפי לא תמימי ולא קריר'. אם כן כשהדיינים היו שותפים אמיתיים להקב"ה, ממילא היה מזג אויר ממוצע, לא חם ולא קר, מזג אויר נוח. אך כיום שאין הדיינים דנים את הדין לאמיתו, אין שותפות, וממילא המזג האויר הוא או חם מאוד או קר מאוד...

מקולמוסם של הקוראים

מכתב מאלף אודות המצב העכשווי, מאת המחנך הדגול, הנודע ומפורסם בכל קצוי תבל, מרבה עצה מרבה תבונה, יו"ר מחשבת החינוך, הרב ר' יעקב בטלמן שליט"א

לכבוד שאר בשרי הקרוב הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א ולקוראי עלון מתיקות הדף היומי

הושע נא נפש מבהלה

כדי לשמור על בריאות וחוסן נפשם של הילדים, צריך לשמור את נפשם מבהלה. עיקר העניין של הבהלה נובע מחוסר בהירות וחוסר ידע במה שמתרחש, שעולם הדמיון של הילד מתפתח וטש, ומכיוון שבתחושה הפנימית הוא חש חוסר נוחות ודאגה ומתח באויר, הרי זה מתפרש אצלו כמשהו עמוק שיכול להפליג בלי גבול ומעצור. תקופה כזו מנציחה בחוויית הילדות שלו תחושת חוסר בטחון וערעור חלילה השם ירחם.

בתקופה שכזו חשובה מאוד בהירות לפי הרמה שהילד יכול להשיג (כמו שעוד מעט נרחיב), וכן פני ההורים ותחושתם המשדרת בטבעיות מהם לסביבתם.

המצב לאשורו הוא שכל המתח והלחץ שעושים אינם אלא כדי להימנע מיותר גרוע, כלומר המטרה שעושים לחץ ומתריעים ומבודדים וכו', כל זה הוא רק כדי לגרום שלא יהיה חלילה הדבקה המונית, ובפרט לאנשים שהם בסיכון גבוה שיכולים להסתכן ולהתדרדר עד כדי שלא יוכלו חלילה לטפל בהם, ולכן עושים לחץ ומתריעים בשער, הכל כדי להקדים רפואה למכה, ועל כך נאמר החכם עיניו בראשו, וצריך לעשות את כל ההשתדלות כדי שלא יגיעו למצב יותר גרוע ולסכנת נפשות. ואת זה צריך להעביר ולהבהיר לילדים, שאכן אנו נמנעים ונזהרים, אבל בס"ד זה יביא שלא יהיה רע ולא יהיה יותר גרוע חלילה, ואם אנו נעשה את ההשתדלות המתבקשת, הרי הקב"ה שהוא שומרנו ומצילנו ישמור עלינו לעד. מומלץ להסביר זאת ולסבר את אוזן הילדים, ועל ידי כך לייצר להם בהירות במצב ולא שיהיה חלילה כאוס והרגשה של דברים נעלמים, שלא להשאיר להם דברים בבלבול ובחוסר מענה.

דבר נוסף. יש חשיבות גדולה להתחזקות באמונת אומן ובחוסן בטחונו בהש"ת, לצד השתדלות בתפילות ובמעשים טובים. מתפקידינו ההורים, לנסוך בהם חיוזק באמונת אומן שכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות, כמו שבמצרים היה הסתר גדול ומתוך ההסתר באה הישועה לעם ישראל, כך גם מקיים אנו שכל מה שעובר עלינו הוא תהליך של חבלי משיח, תהליך המקרב את הגאולה המצופה. דיבורים אלו נוסכים בילדים את הרגיעות והחוסן, ונותנים בהם הרגשה שכל הנראה לעין כמלחין ומפחיד הינו שלב משלבי הגאולה המקווה במהרה.

וכמובן להתפלל אתם יחד שזוכה לראות בקרוב את הגאולה השלימה מתוך נחת, ומחבלי משיח יוצלו לרווחה אמן.

שלשת הרגלים מלמדים אותנו להתגבר על התאוות שלנו: פסח מלמד אותנו שלא אוכלים כל מה שרוצים, סוכות - שלא אוכלים היכן שרוצים, ושבעות - שלא אוכלים מתי שרוצים [כי יש להמתין בין בשר לחלב]...

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

עמידה נלה זמנים

שילוח הפגרה לכל יצי

הדפסה בנימוז מוזסום

עיתון ועיון

עיתון ומתנה מוסדית

ש. ברגר

היהלום שבספר

עמוד העלון בחסות:

info@sh-berger.com | דוא"ל: 052-7633923